

Hürriyet PAZAR

KEYF

9 Aralık 2007

**AİLE
KORUMA
ŞİFRESİ**

TÜRKİYE'NİN İNTERNETİ

**TUTUNAMAYANLAR'IN BABASI
OĞUZ ATAY İÇİN ÖLÜMÜNÜN
OTUZUNCU YILINDA
SEMPOZYUM DÜZENLENİYOR**

Tehlikeli ve oyunbaz bir yazar

"Nedir bu kültür çorbası? Duyuyor musun Oğuz Atay! Çınar elli, kızdı mı kezzap gibi bakan, oysa iri çağla gözlü, kapılardan sığmaz güzel adamım! O zamanlar pek ayırdında değildin sanırım 'tutunamadığın.' Sabahtan kalktı erken, piyano çaldı derken! Çok karışık pek muazzam mes'e! / Apışır allame-i riyâzi Newton bile! Canumların katılırdı gülmekten. Oturduğun salıncaklı koltuk yıllardır soğumadı. Ne vardı büyütecek beynini o kadar? Suçlusun!"

Dostu Oğuz Atay'a böyle sesleniyordu, Buzul Çağının Virüsü romanında Vüsat O. Bener. Kendisi aynı zamanda, Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar romanının kahramanı Selim Işık'ın birinci esin kaynağıydı.

Oğuz Atay, 1934 yılında İnebolu'da doğdu ve 13 Aralık 1977'de beyininde çıkan bir tümör nedeniyle yaşama veda etti.

Türk edebiyatının bu büyük yazarının bu yıl 30. ölüm yıldönümü. Hayata erken veda etmiş bir yazar Atay. Aslında o, birçok şey için erken kalmıştır. Geç kalmıştır demiyorum, çünkü o, eserleri söz konusu olduğunda erken bir yazar örneği sergilemektedir. İlk eseri Tutunamayanlar, yazıldığı dönemde edebiyat çevrelerinden neredeyse hiç ilgi görmez. Buna rağmen Yıldız Ecevit'in "Ben Buradayım"-Oğuz Atay'ın Biyografik ve Kurmaca Dünyası adlı kitabından öğrendiğimize göre Tutunamayanlar'ı okuyup ona hayran olan, gidip yazıyla tanışan, sonradan onunla arkadaş olmuş kişiler de vardır. Hatta yine Yıldız Ecevit'in kitabından öğreniriz ki bu arkadaşlardan biri onunla bir meyhaneye masasında oturup konuşurken Atay, dayanamayıp ben Selim Işık değilim, ben Oğuz Atay'ım diyerek hatırlatmada bulunmak durumunda kalmıştır.

EDEBİYAT ORTAMI ROMANI BİREYCI BULDU

Oğuz Atay, Tutunamayanlar adlı ilk eserini 1970 yılında tamamlar ve okuması için arkadaşı Vüsat O. Bener'e götürür. Bener, eseri ayıklamak gerektiğini düşünerek kısaltır. 1972 yılında yayımlanan Tutunamayanlar, okurun ilgisini çekmez. Çünkü, çok uzundur, gereksiz ayrıntılarla doludur, edebiyata ait birçok tür bir arada kullanılmıştır, dahası yazarı da bir gevezeden ibarettir. Mevcut edebiyat ortamı burjuva yaşamını temel alarak aslında tam da bir yaşam eleştirisi yapan ve o yaşamı bütün çıkmazlarıyla göstermeye çalışan bu eseri bireyci olması sebebiyle beğenmez.

Belki insanlar o zaman yaşamlarının her yönüyle, üstelik eleştirel bir şekilde gözler önüne serilmesinden hoşlanmıyorlardı, ya da yaşamlarının aslında tam da anlatıldığı gibi olduğunun farkında değillerdi.

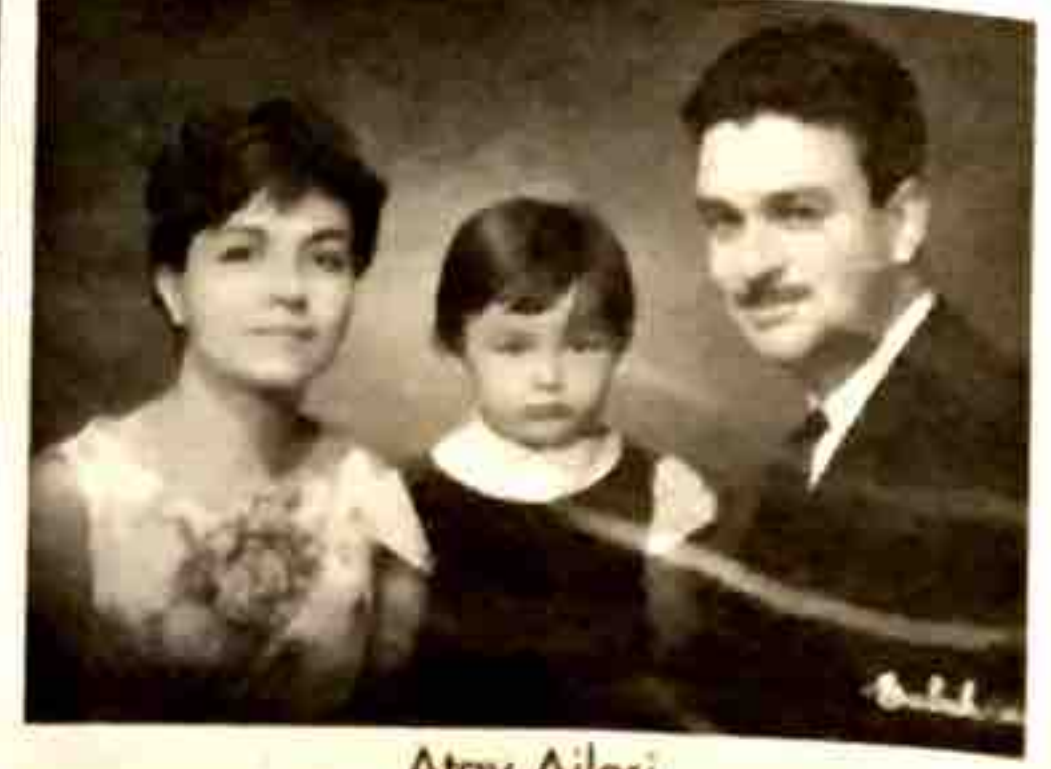
Tüm bunlara rağmen Tutunamayanlar, 1970 yılında, daha basılmadan önce, Melih Cevdet Anday, Fakir Baykurt, Sevgi Soysal, Tanık Buğra, Abbas Sayar, Demirtaş Ceyhan ve Mehmet Seyda'nın eserleriyle birlikte TRT roman ödülünü paylaşır. Okurların tüm eleştirilerine rağmen Oğuz Atay, bir

okurun, Yusuf Atılgan'ın ilgisini çekeceğini düşünür ve kitabını ona gönderir. Ancak Yusuf Atılgan'dan bir cevap alamaz. Tutunamayanlar'ın baş kahramanları Selim Işık ve Turgut Özben, bugün Türk edebiyatının unutulmayan iki kahramanı olarak edebiyat tarihinde yerlerini aldılar.

MEKTUPLARI EDEBİ BABALARINA MI YAZDI

Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'dan sonra yazdığı Tehlikeli Oyunlar, tek tiyatro eseri olan Oyunlarla Yaşayanlar ve Korkuyu Beklerken başlığı altında toplanan hikâyeleri de ilk eseri Tutunamayanlar'dan izler taşır. Dahası Atay'ın yaşamının izlerinin de eserlerinde olduğu Yıldız Ecevit'in kitabından anlaşılmaktadır.

Onun eserlerinde dikkatü çeken önemli bir unsur var. Konuşmayı seven bir yazar Atay. Sadece konuşmayı değil dertleşmeyi de sever. Özellikle hikâyelerinde mektup türüne olan düşkünlüğü bu şekilde açıklanabilir. Tutunamayanlar, bir ölünün

Atay Ailesi

Selim Işık'ın ardından kalanlarla oluşturulur. Sanki dünyaya ız bırakmak isteyen bir tavır vardır burada. Eserlerinin ilgi görmemesi onu üzer, bu sebeple özellikle hikâyelerinde ortaya çıkan mektup düşkünlüğü önemlidir. Neden ısrarla beni görmek istemiyorsunuz der gibidir. Hatta en sonunda ölümünden hemen önce yayımlanan Demiryolu Hikâyecileri-Bir Rüya'da okuruna doğrudan seslenerek şöyle der: "Ben buradayım sevgili okuyucum, sen nerdesin acaba?"

Korkuyu Beklerken'de evinden hiç dışarı çıkmayarak sadece mektupla bütün hayatını idare etmeye çalışan bir kahraman yaratır. Babama Mektup'ta doğrudan babasına seslenerek onunla konuşmaya çalışır. Onu neden anlayamadığını sorgular. Bu mektuptaki babayı, yazarın kendi babası değil de kendisinden önce gelen Türk edebiyatının babası olduğunu düşünür. Mektup gibi edebiyatın çok önemli bir türü sonuçta ortaya çıkaracaktır.

Oğuz Atay nasıl bir yazardır? Bunun ipuçları en açık şekilde eserlerinin başlıklarında kendini gösterir.

Tutunamayanlar, yazıldığı dönemde hiçbir yere yerleştirilememiş gerçekten tutunamayan bir eser olmuştur. Tehlikeli Oyunlar, anlaşılmamış bu nedenle tehlikeli görülmüştür. Oyunlarla Yaşayanlar, sahnelenmesi için götürüldüğünde neyin gerçek neyin oyun olduğu anlaşılamadığı için geri çevrilir. Hiçbir yere yerleştirilemeyen, anlaşılmayan, neyin gerçek neyin oyun olduğu belli olmayan bir dünyanın yaratıcısıdır Oğuz Atay. Peki bunu tersinden okumak mümkün mü? Evet.

O hâlde eseri anlayamadığı için ona tutunamayan, anlayamadığı için tehlikeli bir okur hâline gelen o günün edebiyat kanonu anlayışı bugün geri çevrilmiştir. Hatta öylesine bir geri çeviriştir ki bu, yazdığı her şey çok değerli bir hâle gelmiş, yarım kalan eseri Eylembilim'den, hocası Mustafa İnan'ın yaşamını anlatan biyografik romanı Bir Bilim Adamının Romanı'na, Günlük'üne kadar tüm yazılı ürünleri okur için bir tutku kaynağı olmuştur. Biri hariç: Bir bilim adamı olarak İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yazdığı Topografya adlı kitap.

